

Aan Provinciale Staten
Statencommissie Bestuur, Europa en Middelen

DATUM	23 mei 2017	REFERENTIE	Lisa Wouters
ONS NUMMER	81AF8538	DOORKIESNUMMER	3434
NUMMER PS	2017BEM51	E-MAILADRES	lisa.wouters@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	2		

Onderwerp Statenvrief: Voortgangsrapportage voorbereiding UNESCO Werelderfgoednominatie Romeinse Limes

Voorgestelde behandeling: ter informatie

Geachte dames en heren,

Inleiding

Sinds 2010 is er een samenwerkingsverband tussen de provincies Utrecht, Gelderland en Zuid-Holland en het Rijk op het gebied van de Romeinse Limes. Deze interprovinciale samenwerking richt zich op behoud, beheer, kennisontwikkeling en bevordering van de publieksontsluiting van de Romeinse Limes. Een belangrijke ambitie van de samenwerkende provincies is de nominatie van de Limes als UNESCO Werelderfgoed. Het Nederlandse nominatiedossier omvat ook het bijbehorende deel van de Romeinse Limes in Duitsland.

In oktober 2014 hebben wij u voor het laatst met een Statenvrief op de hoogte gesteld van de ontwikkelingen rond het nominatieproces. Inmiddels zijn wij, samen met de gemeenten, bezig met de terreinselectie voor het UNESCO-nomatiedossier. Wij vertellen u daar in deze Statenvrief graag meer over.

Aanleiding

Het Romeinse Rijk omvatte op zijn hoogtepunt het hele gebied rond de Middellandse Zee. De Romeinse rijksgrens, de Limes, is de grootste lineaire archeologische structuur in Europa, lopend van de Britse Eilanden tot aan de Zwarte Zee bij Roemenië. In Nederland bestaan de veelal archeologische restanten van de Romeinse Limes onder andere uit militaire forten, bijbehorende kampdorpen en begraafplaatsen, de weg, wachttorens en waterwerken langs de rivier de Rijn.

Een aantal delen van de Romeinse Limes staat al op de Werelderfgoedlijst, als één Werelderfgoedssite, de 'Frontiers of the Roman Empire': Hadrian's Wall (Engeland), Antonine Wall (Schotland) en de Obergermanische en Raetische Limes (Duitsland). De ambitie is om ook de andere delen van de Limes toe te voegen aan de Werelderfgoedssite: niet alleen in Nederland en Duitsland, maar langs de gehele Europese lijn worden nominaties voorbereid en onderling afgestemd.

Voorgeschiedenis

In 2011 is de Romeinse Limes op verzoek van de provincies geplaatst op de Voorlopige Lijst Werelderfgoed. In april 2015 heeft de minister besloten de Romeinse Limes in 2020 te willen voordragen. Dit betekent dat het nominatiedossier, in januari 2020 wordt aangeboden aan het Werelderfgoedcentrum in Parijs. In de zomer van het jaar daarop, 2021, neemt het UNESCO Werelderfgoedcomité een besluit over de voordracht.

Essentie / samenvatting:

De Rijksuniversiteit Nijmegen en Universiteit Leiden hebben in december 2016 een advies opgesteld met een voorstel tot selectie en begrenzing van terreinen op basis van wetenschappelijke gronden, rekening houdend met

de criteria van UNESCO. In het advies worden in totaal 23 terreinen geselecteerd die, in samenhang met elkaar, gezamenlijk de Outstanding Universal Values van de Romeinse Limes vertegenwoordigen. Deze terreinen zijn verspreid over 15 gemeenten. In de provincie Utrecht betreft het zes terreinen in de gemeenten Woerden (1), Utrecht (4) en Bunnik (1). Het advies benoemt daarnaast een aantal terreinen waar nog onderzoek nodig is voordat kan worden gekomen tot een voorstel voor selectie en/of begrenzing. In de provincie Utrecht wordt nader onderzoek geadviseerd naar de Limesweg in Woerden en naar de aanwezigheid en begrenzing van het kampdorp ten noordwesten van castellum Fectio (Vechten, Bunnik).

Op basis van de lijst van 23 terreinen zijn wij in gesprek met de gemeenten over draagvlak voor nominatie. Daarbij zijn instandhouding en beheersbaarheid van de terreinen zwaarwegend voor wel of niet voordragen voor de Werelderfgoedstatus. Voorop staat het belang dat wij een consequente aanpak volgen bij de selectie en begrenzing, niet alleen voor de bescherming van het erfgoed, maar ook voor de leefbaarheid van de omgeving.

De Werelderfgoedstatus zal bestaan uit een verzameling losse terreinen (kernzones). Uit onderzoek is gebleken dat deze de hoogst mogelijke vorm van bescherming dienen te dragen; in Nederland is dat de status van Archeologisch rijksmonument (Beschermingsvereisten Werelderfgoednominatie Romeinse Limes, RHDHV 2015). Daarnaast kunnen eventuele bufferzones worden ingezet om de Werelderfgoedstatus te behouden en te beschermen. De bufferzone is een gebied dat geen onderdeel uitmaakt van de Werelderfgoedstatus, maar er wel aan grenst en waar ingrepen of wijzigingen van invloed kunnen zijn op de naastgelegen Werelderfgoedstatus. Daarom worden in de bufferzone via het ruimtelijk instrumentarium regels en voorwaarden gesteld ten aanzien van ontwikkelingen aldaar. Concreet betekent dit dat bufferzones planologisch beschermd dienen te worden.

Parallel aan en ter ondersteuning van de Werelderfgoednominatie spannen de partners van de interprovinciale samenwerking zich in voor de verbetering van het publieksbereik. De komende periode richten wij ons op de realisatie van een landelijke LangeAftandsWandelroute, een LangeafstandsFiets-route, eenduidige markeringen en verkennen wij de haalbaarheid van de realisatie van bezoekerscentra langs de Limes. Daarnaast ondersteunen wij lokale partners bij het uitdragen van de Romeinse Limes.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

In samenwerking met de Nederlandse en Duitse partners wordt het nominatiedossier voor UNESCO voorbereid; een ambitie die is vastgelegd in de Cultuur- en Erfgoednota 2016-2019; "Alles is NU", en doorwerking vindt in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie en -Verordening. In termen van de Strategische Agenda provincie Utrecht zal de Werelderfgoedstatus van de Romeinse Limes bijdragen aan "Utrecht topregio" en "Vitaal landelijk gebied": Utrecht wordt nog aantrekkelijker voor bewoners, bezoekers en bedrijven.

Financiële consequenties

Financiering van de Limesaanpak, waar het UNESCO-nominatietraject onderdeel van uitmaakt, is tot en met 2019 gedekt met € 125.000,-- per jaar. Voor de periode daarna zal aparte besluitvorming plaatsvinden.

Vervolgprocedure/voortgang

Er vinden ambtelijke en bestuurlijke gesprekken plaats met gemeenten, evenals met andere belanghebbenden zoals LTO Nederland. Naar verwachting worden rond de zomer 2017 grondeigenaren, -gebruikers en omwonenden geïnformeerd over de terreinselectie voor de UNESCO-nominatie en gaan wij met hen in gesprek over wat dat inhoudt en betekent.

Ter ondersteuning van de communicatie richting partners en betrokkenen is bijgevoegd factsheet 'Archeologische rijksmonumenten en Werelderfgoednominatie Limes' opgesteld. Vanaf juni 2017 is de website over het nominatieproces van de Romeinse Limes online: www.Limeswerelderfgoed.nl.

In de infograph 'Werelderfgoednominatie Romeinse Limes', vindt u de mijlpalen tot en met 2021. De planning is gericht op het indienen van het nominatiedossier in het jaar 2020 en een beoogde aanwijzing door UNESCO in 2021. Wij stellen u in het voorjaar van 2018 op de hoogte van de inhoud van het concept nominatiedossier. In juni 2019 volgt de besluitvorming over het definitieve nominatiedossier.

Concreet voorliggende vraag aan statencommissie / Provinciale Staten

Kennis te nemen van deze brief.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

De voorzitter,
De secretaris,

Bijlagen:

- Infograph 'Werelderfgoednominatie Romeinse Limes'
- Factsheet 'Archeologische rijksmonumenten en Werelderfgoednominatie Limes'